

bij een kerkeraad ook niet. De gereformeerde kerkorde geeft echter goede waarborgen voor de persoonlijke vrijheden. De Cock is bewogen door de persoonlijke en oprechte toon van Ploos, maar blijft het verdacht maken van de afgescheidenen betreuren. Als de dolerenden zoveel bezwaren hebben tegen de Christelijke Gereformeerden, dan moeten ze die bezwaren toelichten, in plaats van in *De Heraut* doorlopend op vereniging aan te dringen.

4. G.G. Gijben, *Tweeërlei physiognomie of de verhouding tusschen de Christelijke Gereformeerden en de Doleerende Gereformeerden. Met een bijschrift (handelende) over prof. H. de Cock's aanverwante brochure*. Amsterdam; J.A. Wormser, 1887; 63 p.

De (vermoedelijk dolerende) auteur woonde in Monster en greep al eerder naar de pen tijdens de doleantiestrijd voor artikelen in *De Sprokkelaar*, ingezonden stukken in andere bladen, en brochures. Het voorwoord werd afgesloten op 14 april 1887. Van zichzelf zegt hij: 'Ook hebben de levensomstandigheden schrijver dezès er gedurende vele jaren toe geleid, dat hij nauwe voeling kreeg zoowel met de chr. geref. als met de nu doleerende of tot doleeren geneigd zijnde broederen. Daardoor werden wij ook ontheven van een zekere kerkistische bevangenheid, die wij menigmaal bij anderen meenden op te moeten merken'. (p. 14) Het gedeelte p. 1-12 behandelt de kritiek van de dolerenden op de christelijke gereformeerden, terwijl op p. 13-36 de gelaatsuitdrukkingen van beide groepen worden getekend. Deze 'tweeërlei physiognomie'-de kreet komt uit een artikel van ds. G.H. van Kasteel in het blad *Het Noorden* - veroorzaakt volgens Gijben onnodig veel afstand tussen beide kanten. Het bijschrift (p. 37-63) betreft: H. de Cock *De Christelijke Gereformeerde Kerk en de Nederduitse Gereformeerde Kerken (Doleerenden) in hunne overeenstemming en in hun verschil* (zie nr. 1). Gijben schreef later weer over de vereniging, zie nr. 17.

5. [A. Littooi], *Brief van, en antwoord aan de Ned. Ger. Gem. (Doleerende) te Middelburg, met een woord uit het door ds. A. Littooi gesprokene in het biduur*. Uitgegeven ten voordeele van de kas voor em. pred., weduwen en weezen, door de kerkeraad der Chr. Ger. Gem. te Middelburg. Goes: G.M. Klemkerk, 1887; 18 p.

De Christelijke Gereformeerde gemeente van Middelburg ontving in oktober 1887 een verzoek om vereniging van de dolerenden aldaar (praeses ds. P.W.J.